

van VERBONDENHEID

een kritische reflectie

OSWALD DEVISCH [HOOFDDOCENT FACULTEIT ARCHITECTUUR EN KUNST, UNIVERSITEIT HASSELT]
SYLVIE VAN DAMME [ONDERZOEKSEENHEID LANDSCHAPSARCHITECTUUR, HOGENT – SCHOOL OF ARTS]

Wat is de plaats van het landschap in ons toekomstig maatschappelijk doen en denken? Met een nieuwe legislatuur doemen er nieuwe horizons op. Ook op het vlak van ruimtelijke ordening. Een reflectie over de immer veranderende driehoek burger – middenveld – beleid.

naar BETROKKENHEID

Het Vlaamse Regeerakkoord 2014-2019 bouwt het huidige controlemodel af en vervangt het door een vertrouwensmodel ten opzichte van de gemeentelijke overheden, middenveld en burgers. De Vlaamse overheid wil voortaan een 'kaderstellende' overheid zijn, die alleen nog maar de grote doelstellingen van het beleid bepaalt. De gemeenten krijgen het vertrouwen om deze doelstellingen binnen hun lokale context te realiseren en kunnen zelf beslissen welke mensen en middelen ze daarvoor inzetten. Verenigingen en middenveld krijgen minder regeltjes opgelegd zodat ze zich kunnen bezighouden met hun werking in plaats van met administratieve procedures. Datzelfde middenveld wordt uitgenodigd om mee het draagvlak te creëren voor het uitgezette toekomsttraject. Regelgeving die uitgaat van een vermindering van administratieve lasten en meer duidelijkheid schept voor burgers en ondernemers is een topprioriteit. Een oplossingsgerichte administratie dient de burger of ondernemer maximaal te ondersteunen. Wat de gemeenten betreft, wenst de Vlaamse overheid geen betuttelende houding aan te nemen en enkel de strategische krijtlijnen uit te zetten zonder afbreuk te doen aan de gemeentelijke beleidsruimte.

Dit doet denken aan de plannen van het eerste kabinet-Rutte in Nederland, dat in 2010, in het midden van de Europese economische crisis, een fors bezuinigingsprogramma aankondigde en de overheidssteun in heel wat sectoren terugschroefde. Onder het motto 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' werd aan de burger gevraagd om zelf zijn verantwoordelijkheid te nemen. De presentatie van het bezuinigingsprogramma veroorzaakte een schokgolf binnen de sector bos, natuur en landschap in Nederland: het nationale landschapsbeleid werd in één pennenstreek afgeschaft. Rutte I besloot de Ecologische Hoofdstructuur te

herijken en het natuurbeleid te beperken tot de internationale en Europese verplichtingen. Bas Arts en Arjan Buijs¹ beschrijven hoe de sector langzaam tot het besef kwam dat de crisis niet de enige aanleiding was voor de bezuinigingen. Ze wijzen in dat verband op de frustratie van ondernemers die zich ergeren aan de complexiteit van de huidige milieuwet- en regelgeving, en op het technocratisch jargon waar de burger niet wijs uit raakt. Omdat het politieke en maatschappelijke draagvlak voor landschap is afgebrokkeld, zal er dus veel meer dan voorheen moeten worden ingezet op vermaatschappelijking van het natuurbeleid.

Met het oog op de nieuwe, nog in opmaak zijnde, Natuurwet dringen Nederlandse middenveldorganisaties erop aan landschap niet alleen te zien als drager van het collectief geheugen, maar ook als een samenhangend geheel van groene landschapselementen en gebouwen en als belevingsruimte in en buiten erkende natuurgebieden. Ze pleiten ervoor natuur en landschap streng te beschermen waar dat nodig is, maar tegelijk ook in rekening te brengen bij economische ontwikkelingen en andere maatschappelijke activiteiten. Ook volgens Arts en Buijs moeten cultuurlandschappen en kleine groene initiatieven van onderop meer aandacht krijgen. Ze vertrouwen erop dat dit automatisch tot nieuwe financiële dragers zal leiden. Hun conclusie luidt dat de sector van bos, natuur en landschap zich in Nederland aan het heruitvinden is en dat de crisis van 2010, achteraf gezien, nog wel eens een zegen zou kunnen blijken.

Ook in Vlaanderen staan door de huidige economische recessie

¹ Bas Arts, Arjan Buijs, Mirjam de Groot, Dana Kamphorst, Marjolein Kloek, Kris van Koppen en Trond Selnes, 2013. Landschapsbeheer in de 21ste eeuw: van knotten naar netwerken. Wageningen Universiteit en Research Centre.